

Oslo

Barne- og familieetaten

Samarbeidsavtale om oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse

Samarbeidsavtale mellom
familievernkontorene og
barnevernstjenestene i Oslo

Trykk: Oslo kommune, Barne- og
familieetaten
Foto: Stockbilde
Design/layout: Oslo kommune
Etterarbeid tekst: Seksjon for
tjenesteutvikling

Innhold

1.	SAMARBEIDSAVTALE OM FORELDREOPPFØLGING ETTER OMSORGSOVERTAKELSE	4
1.1	Avtalens formål	4
1.2	Bakgrunnen for avtalen	4
1.3	Avtalens parter	4
1.3.1	De 15 barnevernstjenesten i Oslo	4
1.3.2	De fire familievernkontorene i Oslo	5
1.3.3	Barne- og familieetatens rolle	5
1.4	Avtalens varighet	5
2.	PARTENES MANDAT	5
2.1	Barnevernstjenestenes mandat	6
2.2	Familievernkontorenes mandat	7
3.	PARTENES ANSVAR	7
3.1	Barnevernstjenestens ansvar	8
3.1.1	Informasjon i forbindelse med omsorgsovertakelse	8
3.2	Familievernets ansvar	9
3.2.1	Holde barnevernstjenesten oppdatert på hvilke tilbud de ulike familievernkontorene i Oslo tilbyr.	9
3.2.2	Tilby hjelp i ulike faser barnet er under barnevernets omsorg.	9
4.	SAMARBEID	9
4.1	Samarbeid på systemnivå	9
4.1.1	Familievernkontorenes inndeling	9
4.1.2	Faste møtepunkter og samarbeidsfora	10
4.2	Samarbeid i enkeltsaker	10
4.2.1	Bestille første time	10
4.2.2	Samarbeid må være transparent og basert på foreldrenes samtykke	11
4.2.3	Pålegg til familievernkontorene om å gi opplysninger	11

1. SAMARBEIDSAVTALE OM FORELDREOPPFØLGING ETTER OMSORGSOVERTAKELSE

1.1 Avtalens formål

Formålet med avtalen er å bidra til et godt samarbeid mellom barnevernstjenestene og familievernkontorene, slik at foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn skal få et godt og likeverdig tilbud om oppfølging i Oslo.

1.2 Bakgrunnen for avtalen

Barnevernstjenestene skal følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt jf. barnevernsloven § 8-3. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser, herunder familievernet¹.

Bystyret har bedt byrådet om at det etableres en avtale med familievernet slik at foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn får systematisk og god oppfølging og muligheten til å utvikle sin kompetanse som foreldre. Tiltaket fremgår av «Kvalitetsreform for Oslos barnevern» som bystyret vedtok den 19. oktober 2022.

1.3 Avtalens parter

Avtalen gjelder mellom de 15 barnevernstjenestene og de fire familievernkontorene i Oslo.

1.3.1 De 15 barnevernstjenesten i Oslo

- Alna barnevernstjeneste
- Bjerke barnevernstjeneste
- Frogner barnevernstjeneste
- Gamle Oslo barnevernstjeneste
- Grorud barnevernstjeneste
- Grünerløkka barnevernstjeneste
- Nordre Aker barnevernstjeneste

¹ Familievernet fikk i 2017 i oppdrag å følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse.

- Nordstrand barnevernstjeneste
- Sagene barnevernstjeneste
- St. Hanshaugen barnevernstjeneste
- Stovner barnevernstjeneste
- Søndre Nordstrand barnevernstjeneste
- Ullern barnevernstjeneste
- Vestre Aker barnevernstjeneste
- Østensjø barnevernstjeneste

Barnevernstjenestene ligger under Oslo kommunes ansvarsområde, og er organisert under den enkelte bydel.

1.3.2 De fire familievernkontorene i Oslo

- Enerhaugen familievernkontor
- Homansbyen familievernkontor
- Christiania familievernkontor
- Oslo Nord familievernkontor

Familievernkontorene ligger under Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) sitt ansvarsområde. Familievernkontorene i Oslo er organisert under Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat), region Øst

1.3.3 Barne- og familieetatens rolle

Barne- og familieetaten (BFE) ved Seksjon for tjenesteutvikling har ansvar for revidering av avtalen.

1.4 Avtalens varighet

Avtalen er løpende og skal evalueres etter første år, deretter hvert annet år.

2. PARTENES MANDAT

Mandatene til barnevernstjenestene og familievernkontorene for oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for sine barn har ulike karakterer.

Barnevernstjenesten har et normativt mandat der de iht. barnevernsloven skal sikre

barn rett hjelp til rett tid og arbeide ut fra samfunnets krav til foreldrefungering og barnets beste. Barnevernstjenesten har beslutningsmyndighet, og dermed et mer evaluerende fokus overfor foreldrene enn familievernet.

Familievernets mandat er basert på frivillighet og egenmotivasjon. Oppfølgingen er grunnleggende forskjellig fra barnevernstjenesten, fordi det er foreldrenes egne ønsker og behov som er retningsgivende for både innholdet og målsettingen med oppfølgingen.

Forskning viser at majoriteten av foreldre opplever omsorgsovertakelsen som en sterk, ofte krisepreget, påkjenning, uavhengig om de har vært forberedt over lengre tid. Relasjonen mellom barnevernstjenesten og foreldre kan være utfordrende etter en omsorgsovertakelse. Det å ta imot hjelp fra samme instans som initierte omsorgsovertakelsen kan være vanskelig. Derfor har familievernet et tilbud til foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barnet sitt.

Foreldrene er avhengig av begge instansenes ulike mandater, både det normative og det mandatet som er basert på frivillighet. Dette fremhever betydningen av samarbeid mellom tjenestene.

2.1 Barnevernstjenestenes mandat

Barnevernstjenestens ansvar blir definert i barnevernsloven § 8-3. Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse:

«... Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Dersom hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barnevernstjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 5-7. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om vedtak om omsorgsovertakelse kan oppheves.

Så snart som mulig etter at barneverns- og helsenemnda har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive barnets behov og eventuell oppfølging som kan bidra til at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.»

2.2 Familievernkontorenes mandat

Familievernet er en offentlig spesialtjeneste som skal forebygge og avhjelpe relasjonelle vansker, konflikter eller kriser i familien, samt styrke gode relasjoner i familien og barns oppvekstvilkår. Familievernet skal tilby oppfølging og støtte til alle foreldre med barn i fosterhjem eller i institusjon. Familievernets tilbud er et supplement til barnevernstjenestens oppfølgingsplikt.

Overordnet formål med familievernets foreldreoppfølging etter omsorgsovertagelse er at barn i plasseringstiltak skal få det bedre gjennom at foreldrene blir ivaretatt. Foreldreoppfølgingen deles inn i to hovedkategorier: støtte i foreldrerollen og støtte til økt livsmestring.

Tilbudet er frivillig for foreldrene og bestemmes av foreldrenes behov og selvstendige evne til å følge opp avtaler. Familievernet kan hjelpe foreldrene til å mestre hverdagen bedre, og til å bearbeide følelser og opplevelser. I tillegg kan de gi foreldrene veiledning om den nye rollen som samværsforeldre, og gi råd og veiledning for bedre kommunikasjon og samarbeid med barnevernstjenesten, institusjonen og fosterforeldrene.

Oppfølging av foreldrene som er fratatt omsorgen for sine barn har mange sider. En sentral side er statens menneskerettslige forpliktelse til det såkalte gjenforeningsmålet, som innebærer at offentlige myndigheter må iverksette tiltak som muliggjør at foreldrene kan utvikle sine omsorgsferdigheter. Dette er ikke familievernets rolle og oppdrag. Likevel kan det å hjelpe og støtte foreldrene med å håndtere den smertefulle opplevelsen en omsorgsovertakelse er, mestre livet, utvikle seg i foreldrerollen og bedre kommunikasjonen med nettverket rundt barnet, indirekte kunne bidra til å øke muligheten for at foreldrene får omsorgen tilbake.

3. PARTENES ANSVAR

Familievernet og barnevernstjenesten skal være oppdatert på gjeldende regler rundt taushetsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt.

Begge instanser er tydelige i kommunikasjonen til foreldrene på hva familievernet er og hva det kan tilby, det vil si at:

- Familievernets tilbud er frivillig.
- Familievernet gir råd og behandling.
- Tilbudet er gratis.

8 • Samarbeidsavtale mellom barnevernstjenestene og familievernkontorene i Oslo

- Familievernet er en selvstendig tjeneste.
- Foreldrene må samtykke hvis familievernet skal innhente informasjon fra barnevernstjenesten.
- Familievernet vurderer ikke foreldrenes omsorgskompetanse (se punkt 4.2.2).
- Familievernkontoret kan få pålegg om å gi opplysninger i den enkelte sak, jf. Barnevernsloven § 13-4, innhenting av opplysninger (se punkt 4.2.3).

Familievernets tilbud er frittstående og ikke et tiltak fra barnevernstjenesten. Dette er viktig å formidle da usikkerhet fra foreldrene om grensegangen mellom familievern og barnevern kan medføre at mistillit og frykt for barnevernet blir overført til familievernet.

3.1 Barnevernstjenestens ansvar

3.1.1 Informasjon i forbindelse med omsorgsovertakelse

Barnevernstjenesten er den eneste instansen som kommer i kontakt med alle foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn. De er derfor sentrale i arbeidet med å informere om og anbefale foreldre som kan nyttiggjøre seg tilbudet familievernet har, om å søke hjelp hos familievernet.

Barnevernstjenesten skal alltid informere om tilbudet ved familievernkontoret i forbindelse med en omsorgsovertagelse, jf. Saksbehandlingsrundskriv for Barnevernet, pkt.10.4 "Oppfølging av foreldre som har barn som bor i fosterhjem eller institusjon".

I denne forbindelse skal det informeres om følgende:

- Informasjon om de ulike tilbudene til familievernkontorene i Oslo, herunder individuelt- og gruppetilbud.

Barneverntjenesten kan bruke informasjonsbrosjyre og informasjonsfilm (bufdir.no).

Barnevernstjenesten kan:

- Ringe og drøfte enkeltsaker anonymt i forkant av samtaler med foreldre, for å avklare om familievernet er riktig hjelpeinstans.
- Følge foreldrene til, og delta på første samtale (avklaringssamtale) hos familievernet hvis foreldrene ønsker/samtykker til det.
- Invitere en terapeut fra familievernet med på familieråd i de sakene der dette vurderes som hensiktsmessig.

3.2 Familievernets ansvar

3.2.1 Holde barnevernstjenesten oppdatert på hvilke tilbud de ulike familievernkontorene i Oslo tilbyr.

Familievernkontorene skal ved endringer av tilbud til foreldrene gi beskjed til BFE seksjon for tjenesteutvikling som videreformidler informasjonen til barnevernstjenestene. Dette gjelder for eksempel oppstart av nye gruppetilbud, som likepersonsstøtte og ICDP-kurs i samarbeid med Primærmedisinsk verksted (Bymisjonen).

3.2.2 Tilby hjelp i ulike faser barnet er under barnevernets omsorg.

Familievernet skal tilby rådgivning og behandling til de foreldrene som ønsker det etter omsorgsovertakelse.

Familievernet kan gi hjelp til foreldrene under ulike faser barnet er under barnevernets omsorg. Det er individuelt når foreldrene har mest nytte av tilbudet til familievernet.

4. SAMARBEID

4.1 Samarbeid på systemnivå

Samarbeid på systemnivå handler om formaliserte møtepunkter og samarbeidsfora. Målet er at partene skal ha god kjennskap til hverandres ansvar og mandat, og derigjennom tydelig rolleavklaring i oppfølgingen av foreldrene.

4.1.1 Familievernkontorenes inndeling

På systemnivå forholder familievernkontorene seg til bydelene de har fått tildelt av Bufetat region Øst, inndelingen er som følger:

- Christiania familievernkontor samarbeider med bydelene Søndre Nordstrand, Nordstrand, Grünerløkka og Frogner.
- Enerhaugen familievernkontor samarbeider med bydelene Alna, Gamle Oslo, Østensjø og Nordre Aker.

- Homansbyen familievernkontor samarbeider med bydelene St. Hanshaugen, Ullern, Sagene og Vestre Aker.
- Oslo Nord familievernkontor samarbeider med bydelene Bjerke, Grorud og Stovner.

Ved samarbeid på systemnivå tar familievernet utgangspunkt i denne inndelingen.

4.1.2 Faste møtepunkter og samarbeidsfora

Samarbeidet på systemnivå skal inneholde faste møtepunkter og samarbeidsfora.

- Faste kontaktpersoner i hver barnevernstjeneste som familievernet kan henvende seg til på systemnivå. Barnevernstjenestene er ansvarlige for å holde sitt familievernkontor orientert om hvem ved tjenesten som er kontaktperson.
- Familievernkontorene inviteres jevnlig inn for å informere om sitt tilbud på personalmøter i barnverntjenesten, minimum hvert andre år.

Det skal gjennomføres faste byomfattende samarbeidsmøter mellom partene, minimum en gang året. Barne- og familieetaten har ansvaret for å innkalle til samarbeidsmøte det første året. Deltakere er lederne for de fire familievernkontorene i Oslo og de oppnevnte representantene fra barnevernstjenestene.

Samarbeid på systemnivå skal legge til rette for et godt samarbeid i enkeltsaker.

4.2 Samarbeid i enkeltsaker

Samarbeid i enkeltsaker krever at tjenestene skal ha kjennskap til hverandres arbeidsoppgaver og mandat, og gode samarbeidsrutiner knyttet til informasjon og anbefalinger til foreldre om familievernets tilbud.

Foreldrene har fritt valg av familievernkontor. Hvis ikke foreldrene har noen klare ønsker eller preferanser, anbefales det å oppfordre foreldrene til å oppsøke det familievernkontoret som deres barnevernstjeneste har et formalisert samarbeid med på systemnivå. Begrunnelsen for dette er at godt samarbeid på systemnivå, fremmer samarbeid i enkeltsaker. Familievernets gruppetilbud tar imot foreldre fra hele Oslo.

4.2.1 Bestille første time

Familievernet tilbyr tjenester på lavterskelnivå, det betyr at de ikke trenger henvisning, men at foreldrene selv kan ringe for å bestille time. Barnevernstjenesten kan også, med foreldrenes samtykke, bestille foreldrenes første time ved

familievernkontoret. Det anbefales da at barnevernstjenesten bestiller time med foreldrene til stede på kontoret, slik at hensiktsmessige avklaringer kan gjøres.

4.2.2 Samarbeid må være transparent og basert på foreldrenes samtykke

Når familievernkontor og barnevernstjenester samarbeider i enkeltsaker, må samhandlingen mellom tjenestene være transparent og basert på foreldrenes skriftlige samtykke. Hensikten med samarbeidet kan være rolle- og forventningsavklaring, økt forståelse av saken eller samarbeid omkring en koordinert oppfølging til barnets beste.

4.2.3 Pålegg til familievernkontorene om å gi opplysninger

Familievernkontoret kan få pålegg om å gi opplysninger i den enkelte sak, jf. Barnevernsloven § 13-4, innhenting av opplysninger. Terapeutene kan da uttale seg om det kliniske tilbudet foreldrene har mottatt, hvordan de har benyttet tilbudet, mål med oppfølgingen og varighet. Vurderinger knyttet til om foreldreoppfølgingen i familievernet har påvirket foreldrenes omsorgskompetanse, må imidlertid gjøres av barnevernstjenesten.